

ВАЛЕНТИН КАРАМФИЛОВ
ГОРИ И ГОРСКО СТОПАНСТВО –
СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ
ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

- © Валентин Карамфилов, *автор*, 2019
- © Жеко Алексиев, *корица*, 2019
- © Издателство „Захарий Стоянов“, 2019

ISBN 978-954-09-1374-2

Валентин Карамфилов

**ГОРИ И ГОРСКО СТОПАНСТВО –
СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ
ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ**

Издателство
„ЗАХАРИЙ СТОЯНОВ“
София, 2019

СЪДЪРЖАНИЕ

Гори и горско стопанство – състояние и перспективи за устойчиво развитие	7
Стратегически приоритети	9
Гори и горско стопанство – оценка на реформите	11
За резултатите и хода от институционалните реформи в сектор горско стопанство трябва да се съди по степента, с която е подобрена цялостната дейност след 2009 година.....	13
Изводи	31
Горският сектор – потенциал и възможности за устойчиво развитие на горското стопанство	34
Потенциал и предпоставки	34
Краткосрочни антикризисни мерки.....	36
Възможности за адекватно финансиране на горското стопанство	38
Нов закон за горите – мотиви и приоритети	41
Защо трябва нов закон за горите?	43
Приоритети.....	45
Горскостопанска дейност	46
Контрол.....	47
Ползване на недървесни и други горски продукти и услуги	49
Финансиране на горското стопанство	49

ГОРИ И ГОРСКО СТОПАНСТВО – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

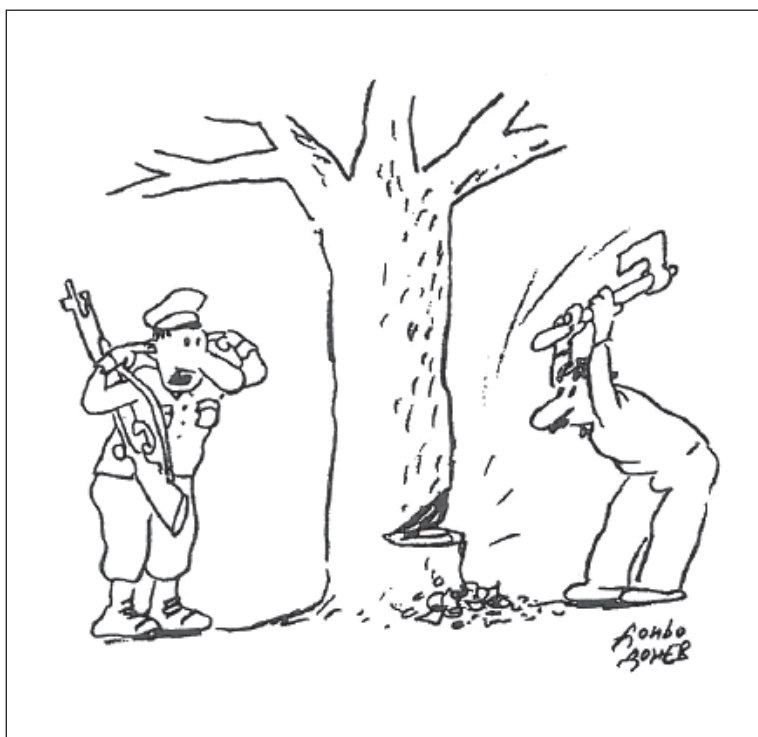
Горите на Република България са:

- Най-важният и основен природообразуващ фактор
- Ресурс на стратегически, възобновяеми горски продукти
- Източник на многобройни и безценни специални функции
- Убежище на уникална дива природа, биоразнообразие и генетичен фонд
- Поминък на над 1 млн. българи
- Елемент от Националната сигурност на страната

Те още са:

- 4,2 млн. хектара – 35% от територията на страната
- Имат 600 млн. м³ общ запас на дървесина
- Реализират 14,5 млн. м³ среден годишен прираст
- Включват 76% държавен горски фонд
- Осигуряват 85% от водите – поддържа източници над 4 млрд. м³
- Местообитание на 3750 висши растителни вида, 383 вида птици и 94 вида бозайници
- Създават хумус, предотвратяват почвената ерозия и влияят на почвеното плодородие
- Поглъща и съхранява въглерода, над 150 млн. тона
- Съхранява ценни местообитания и месторастения, опазва биоразнообразието
- Оказва влияние за смекчаване на климатичните промени

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТИ

- Горите като огромен, **възобновяем**, стратегически природен ресурс и конгломерат от функции, услуги и дейности трябва да се разглеждат като интегрална част от мерките, които България може да предприеме за справяне с кризата и за смекчаване проблемите на прехода.
- **Осигурявана суровина за следващи ешалони**, свързани с дървопреработване, мебелно производство, строителство, целулозно-хартиена, хранително-вкусо-

ва, парфюмерийна, фармацевтична промишлености, и създаване на оптимални условия за разнообразен специализиран туризъм.

- В съвременното, европейско, многофункционално горско стопанство постепенно приоритет придобиват онези функции на горите и услуги, предлагани от тях, които не са свързани само с дървопроизводство и дърводобив. **Оценката на недървопроизводствените функции на горите** в България е жизнено важен въпрос, свързан с устойчивото им финансово и функционално осигуряване в бъдещ период.
- Горите, горското стопанство и горскопромишленият комплекс са от жизнено значение за България, особено за нейните **планински и полупланински райони. Те оказват влияние и могат да бъдат важен фактор за преодоляване на демографската криза.** Тази значимост трябва да намери своята реализация, да получи не само обществено, но и политическо признание, изразяващо се в **ангажменти с конкретни закони, правителствени, административни и финансови решения.**

ГОРИ И ГОРСКО СТОПАНСТВО – ОЦЕНКА НА РЕФОРМИТЕ

Налице е повсеместно мнение в гражданското общество, неправителствените организации, включително и на част от горската колегия, изразявано в медиите, че сивата икономическа среда, незаконните практики и корупцията в горския сектор са повсеместни. В подобна ситуация са належащи институционални и нормативни промени, които трябва да предприеме Правителството. За да бъдат успешни подобни промени, за да бъдат експертно, политически и обществено

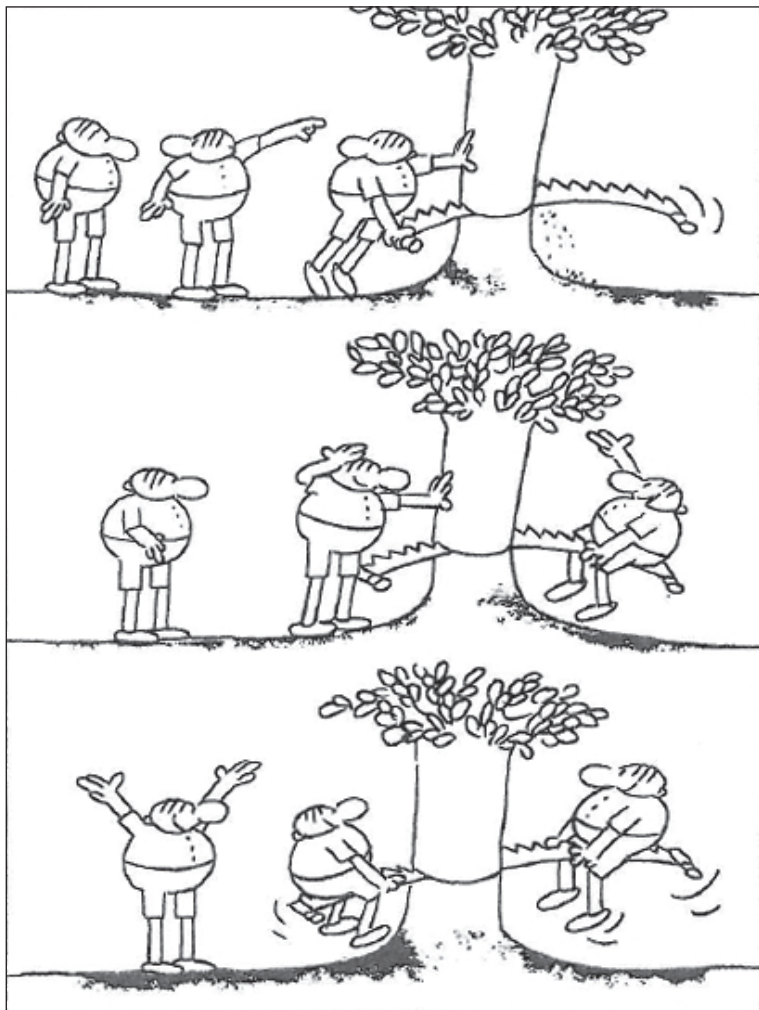
подкрепени от НПО и заинтересованите страни, трябва да се вземат конкретни и отговорни мерки по въпросите, свързани с грижовното стопанисване на горите, борба с незаконната сеч и с разнообразни незаконни практики, които ощетяват драстично собствениците.

Заедно с това трябва да се създадат условия за осребряване на огромния потенциал на горските територии в полза на всички собственици, свързано с развитието на зелена икономика, функционирането на единно, комплексно и многофункционално горско стопанство, привличане на инвестиции, разкриване на нови работни места и създаване на поминък в планинските и полупланинските райони, развитие на горскостопанска инфраструктура, активна и достойна предприемаческа дейност и по-големи приходи за държавния бюджет.

Това трябва да стане чрез държавните структури на МЗХГ, ИАГ по един ангажиран, открит и прозрачен начин, а не непризнавайки и не прикривайки съществуващите проблеми.

Обществото ни се нуждае от яснота и обективна оценка на състоянието и на резултатите от процеса на промени в горския сектор през последните години, Правителството трябва да разработи задълбочено и отговорно пътна карта за бъдещото развитие на горското и ловното стопанства в България.

**ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ И ХОДА ОТ
ИНСТИТУЦИОНАЛНИТЕ РЕФОРМИ В СЕКТОР
ГОРСКО СТОПАНСТВО ТРЯБВА ДА СЕ СЪДИ
ПО СТЕПЕНТА, С КОЯТО Е ПОДОБРЕНА
ЦЯЛОСТНАТА ДЕЙНОСТ СЛЕД 2009 ГОДИНА.**

- **Постигнато ли е по-добро управление и стопанисване на горите и дивеча от всички собственици по всички горскостопански дейности, разписани в ЗГ и ЗЛОД?**

Направената реорганизация чрез промяна ранга на Държавната агенция по горите при МС в ИАГ при МЗХГ през 2009 г. и опитът да се разделят функциите на управление и контрол от стопанските чрез нов Закон за горите от 2011 г., не доведоха до по-добро управление на горската система, което се отрази и на ефекта от стопанските дейности и не повлия за изразен положителен икономически, екологичен и финансов резултат и ефект за всички собственици.

Необходими са усилия за чувствително подобряване на постигнатото чрез утвърждаването на добрите практики и коренна промяна за нормално функциониране на единна управленска, стопанска и контролна държавна структура.

- **По-добри ли са опазването и защитата на горските територии и дивечовите запаси?**

Създадените държавни предприятия по чл. 163 от ЗГ за управление на горските територии – държавна собственост, не изпълняват в пълна степен възложените им в чл. 165 от ЗГ основни дейности и функции, особено свързаните с опазване на горските територии – държавна собственост, и тези, собственост на физически лица с обща площ до 2 хектара. С малки изключения, за горските кооперации и сдружения, частните горски територии не се опазват и защитават от собствениците и са терен за всякакви незаконни практики с голям негативен финансов и екологичен резултат.

Санитарното състояние на ГТ е тревожно и с трайни тенденции за влошаване.

Ловното ни стопанство се характеризира с висока степен на браконьерство.

За решаването на проблемите в ловното стопанство е необходимо в краткосрочен аспект да се извърши изменение и допълнение на Закона за лова и опазване на дивеча, разработване и приемане на Стратегия за развитието на ловното стопанство и въз основа на стратегията разработване и приемане на нов Закон за лова.

От гореизложеното става видна спешната необходимост от институционални, законови и подзаконови и организационни промени, с цел значително да се подобрят опазването и защитата на горските територии и дивечовите запаси.

- **По-големи ли са инвестициите и създадените работни места в отрасъла?**

Инвестициите през оценявания период са незначителни и незабележими и не отговарят на потенциала и възможностите на горското ни стопанство.

По отношение създаването на нови работни места в отрасъла, следва да се посочи наличната в НСИ информация, според която за периода 2009 – 2017 г. се наблюдава незначително увеличение на заетите в селското, горското и рибното стопанство, което е сезонно изразено и зависи основно от развитието на земеделието в страната.

Създаването на условия за значителни инвестиции и разкриването на възможности за нови работни места в горското стопанство е възможно при икономически обоснована стопанска реорганизация, която да доведе до значително увеличаване и разнообразяване на дейностите, осигуряване на по-висока добавена стойност на горските продукти и ресурси, каскадно използване на суровините и др. аспекти на зелената икономика, насърчаване на разнообразна предприемаческа дейност.

- **Създаване на условия за функциониране на комплексно и многофункционално горско стопанство, особено в държавните горски територии**

Въпреки разписаното в стратегическите документи и наличието на предпоставки и опит за функционирането на комплексно и многофункционално горско стопанство, особено в държавните горски територии, все още се запазва тенденцията над 95 % от приходите да се формират от продажба на дървесина.

Чувствителното подобряване на ситуацията е възможно да се извърши въз основа на една сериозна структурна и последваща нормативна реформа с цел създаване на държавна агенция, отговорна както за контролно-административните функции в горите, така и за управлението и опазването на държавните горски територии.

- **Създаване условия за развитие на „зелена икономика“ чрез използване на различните възможности на недървесните горски, самовъзобновяващи се ресурси**

В националните стратегически документи зелената, или както е прието да се нарича – биоикономиката, е в основата на една от трите стратегически цели, а именно „Увеличаване на приноса на горския сектор в зелената икономика“. Все още не се използва значителният потенциал, който предоставят горите по отношение на екосистемните ползи и услуги, туризма и рекреацията, високоефективното използване на горската биомаса за производство на енергия и т.н. Други аспекти на биоикономиката, като използването на дървесина в химическата промишленост, производството на биогаз, каскадното ползване на суровините и др., все още са сравнително непознати в страната.

Страната ни разполага със значителен потенциал за раз-

витие на страничните ползвания в горите, за което ще трябва да се предприемат съответните нормативни, организационни и структурни промени.

- **По-силна финансова и икономическа дейност на частните и на публичните институции и структури**

В частния сектор финансовата и икономическата стабилност са характерни основно за големите ползватели на дървесина (дори и те през периода срещат трудности), докато малките предприемачи нерядко са принудени да закриват своя бизнес.

Държавните предприятия имат възможност при добро управление и активност значително да подобрят своите икономически и финансови резултати. Още повече, че те са освободени от отговорност да възмездяват държавата като собственик на държавните горски територии, което доведе до акумулиране на значителни финансови средства. Това дава още по-голяма възможност за стопанска приемчивост.

В държавния сектор след 2011 г. се обособява значително различие, свързано с публичните финанси на контролните, управленските и стопанските структури. За ИАГ всяка година въз основа на Закона за бюджета са определяни все по-малко средства – през изминалите години се наблюдава трайна отрицателна тенденция по отношението на финансирането на дейностите по превенция и контрол, ДМА, разходи за труд и др. Бюджетът на ИАГ за 2017 г. е намален с 25 % спрямо 2012 г. На практика през всяка една от последните години се намаляват както предвидените средства за ИАГ в съответните закони за държавния бюджет, така и реално предоставените средства от министерството, които задължително са по-ниски от предварително заявените. Това естествено създава множество затруднения и води до

формално изпълнение на контролните дейности в горските територии и отлив на кадри, което е твърде обезпокоително и затруднява извършването на преките дейности по контрол, надзор и методическо ръководство на всички собственици.

- **Степен на предотвратяване и недопускане на незаконни практики, които ощетяват собствениците на гори в дърводобивната дейност**

Анализ на WWF 2014 г. и 2018 г. показва, че чрез незаконни практики собствениците на гори се ощетяват с над 2 млн. 400 хил. м³ годишно. Най-голяма е щетата, нанесена на държавната собственост. Медиите разгласяват, че към 2018 г. щетата е 3 млн. м³. За оценявания период оценките показват, че щетите от незаконни практики в горите ескалират.

През последните години немалка част от частната лесо-въдска практика се превърна в синоним на некомпетентност, безотговорност и безнаказаност.

Единствено целенасочена, дългосрочна и постоянна политика на държавата може да доведе до справяне с проблема:

- чрез дефиниране и премахване на предпоставките за съществуването и процъфтяването на незаконните практики;
- чрез отсяване на некомпетентните лица и предоставяне на възможности за постоянно обучение и повишаване на квалификацията на останалите. За целта е належащо МЗХГ чрез ИАГ и ДГП да създаде Национален научен и образователен център за обучение, квалификация и преквалификация на работещите в горския сектор, който значително да подобри качеството на кадрите в сектора.

- **Подобряват ли се състоянието и стопанисването на недържавните гори?**

С някои изключения (някои общини и сдружения на частни горовладелци) състоянието и стопанисването на недържавните гори не се подобрява, съществува тенденция за влошаване. Тук трябва да се отбележат усилията на немалка част от общините, собственици на горски територии, както и на традиционно устойчивото коопериране в някои части на Родопите. Извън тези добри примери, както е посочено по-горе, съществува сериозен проблем по отношение опазването, защитата и стопанисването им, като важна роля играят и констатираните проблеми, свързани с функционирането на частната лесовъдска практика в недържавните гори.

Усилието на държавните горски предприятия за комасиране на горски територии чрез изкупуване на частни имоти е с незначителен ефект.

Належащо е да се предприемат срочно разписани законови мерки за създаването на едроплощно, рентабилно, частно стопанство чрез предоставяне на възможности за свободен и информиран избор на частните горовладелци, ползвайки най-добрите европейски практики, за трансформация на губещото и обречено миниатюрно частно горовладелство.

- **Състояние на предприемаческата дейност**

Предприемачеството в горския сектор среща многобройни проблеми, които възпрепятстват развитието на отрасъла, създаването на работни места и устойчиво развитие на планинските и полупланинските горски региони. Налице е многообразие от порочни, незаконни практики в условията на сива икономическа среда и корупция.

Създадените неправителствени сдружения на частно практикуващите лесовъди и предприемачи периодично дават конструктивни предложения, чието изпълнение ще до-

веде до подобрене на бизнес климата в горския сектор, но все още тяхното участие и зачитане са по-скоро показни, отколкото ефективни. Липсата на национално търговско представителство по ТЗ в държавната горскостопанска дейност води до регионална злоупотреба с естествения държавен монопол и доминация при изработването на нормативна уредба, отнасяща се за търговски взаимоотношения на чиновници „зелени якички“.

- **Състояние на дърводобивната дейност, взаимоотношения с ползвателите и преработвателите на дървесина – колко е сива икономиката в горското стопанство**

Дърводобивната дейност в страната е концентрирана в частните предприемачи, като същото се отнася и за преработването на дървесината. Секторът на дърводобивната и преработвателната промишленост има множество проблеми, свързани с устойчивостта и конкурентоспособността на фирмите, лошото състояние на наличната техника в горите, липсата на достатъчно и квалифициран персонал и др. Поради тези и др. фактори немалка част от горското стопанство е в т. нар. сива икономика. Налице са корупционни практики и политически натиск, размита отговорност с участие на държавни служители и частно практикуващи лесовъди. Взаимодействията с ползвателите и преработвателите на дървесина са хаотични, нестабилни и проблемни, с липса на отговорности по отношение ритмичната доставка, количество, качество и пазарни договорености.

- **Подобряване на горскостопанската инфраструктура**

Някои анализи, направени след 2009 г., показват, че състоянието на горскостопанската инфраструктура е незадо-

волително. Гъстотата на горскопътната мрежа в България е една от най-ниските в Европа, а нейното качество в много случаи е лошо, като в някои региони се влошава. Съществуват множество затворени басейни. Финансирането на подобни дейности е незначително – Стратегическият план за развитие на горския сектор 2007 – 2011 г. предвижда инвестиции в размер на 100 млн. лв., от които са осигурени незначителна част. През последните няколко години с финансиране по ПРСР 2007 – 2013 г. и със собствено финансиране на държавните горски предприятия са постигнати известни резултати, но само една дългосрочна политика в тази област може да гарантира значително подобряване на ситуацията. Националната стратегия за развитие на горския сектор предвижда изготвянето и прилагането на Национален план за инвестиции в горски пътища, който все още не е разработен. Изграждането на противоерозионни съоръжения с малки изключения е прекратено.

- **По-добро опазване на околната среда и биоразнообразие**

По-голяма част от мрежата НАТУРА 2000 е в държавни горски територии, което е една своеобразна положителна оценка на състоянието на горите в България. Въпреки незаконните практики през последните години, сравнително честите природни бедствия, проблемите с иглолистните култури и т.н. общото състояние на горските територии е добро. Всяка година горските територии се увеличават, както и техният общ запас на дървесина. Благодарение на европейско финансиране по ОПОС, LIFE+ и др. програми се инвестират средства в природоопазващи дейности, за които не са предвиждани средства от държавния бюджет.

- **Подобряване управлението на защитените територии**

В периода 2009 – 2017 г. природните паркове, като част от системата на ИАГ, постигнаха множество положителни резултати. Основно с помощта на европейско финансиране се извършиха голям брой инвестиции в туристическа и др. инфраструктура, в природоопазващи дейности и т.н. Въпреки това трудно може да се говори за значително подобрене при управлението на тези защитени територии – дирекциите на природните паркове са в постоянен недостиг на квалифицирани кадри, а финансирането от държавния бюджет може в някои случаи да се смята за символично. Част от

вложените средства чрез ОПОС при МОСВ са разходвани нецелесъобразно – задълженията на ИАГ са повече от 4 млн. лева.

Необходими са значителни усилия както за подобряване на капацитета на парковите дирекции, така и по отношение осигуряване на устойчивост на постигнатите до момента резултати – чрез подобаващо бюджетно финансиране и активности, свързани с приложението на публично-частно партньорство.

- **Някои по-големи ползи за гражданското общество в резултат на по-добро управление и стопанисване на горите**

Горите имат множество ползи за обществото, свързани с техните безценни функции – осигуряването на чиста питейна вода, чист въздух, опазване на богатото биоразнообразие, усвояването на въглероден двуокис, намаляване на негативното влияние на климатичните промени, защита от ерозия и поройни водни течения, осигуряване на поминък в селските и планинските райони, разнообразен специализиран туризъм и рекреация и т.н. По-доброто стопанисване и управление на горските ресурси би довело и до по-големи екосистемни ползи за обществото и съответното обществено признание и престиж за лесовъдската колегия.

От приемане на ЗГ през 2011 г. до настоящия момент не е осигурена официално подкрепата на обществото, вкл. и чрез Националния съвет по горите (който за периода е заседавал само веднъж) за подпомагане министъра при определяне на националната политика и решаване на съществени за сектора въпроси.

Дейността на ИАГ, свързана с осигуряването на публично внимание, се осъществява активно чрез създадена комуникация между експертите по връзки с обществеността и

медиите. Средно всяка година се публикуват над 300 прес-съобщения на електронната страница на ИАГ и се изпращат до медиите. Въпреки предходното липсва дългосрочна визия за работата на ИАГ в тази област. Последната медийна стратегия на агенцията е със срок до 2013 г., годишни медийни планове не се разработват, а се работи основно кампанийно, свързано със Седмица на гората, пожароопасния сезон, незаконните дейности и други.

- **Използване на средствата по „горските мерки“ от ПРСР от различните бенефициенти и участие на ИАГ с други проекти**

Един от мотивите за преобразуване на Държавната агенция по горите при МС в Изпълнителна агенция към МЗХ от правителството на ПП ГЕРБ през 2009 г. бе „...пълноценното усвояване на европейски средства за горския сектор и единство в държавната политика за развитие на селските райони по Програма за развитие на селските райони 2007 – 2013 година“.

От заключителния доклад за този програмен период стана ясно, че за горите и горското ни стопанство не са създадени необходимите условия за постигане целите на програмата, поради което усвоените средства са едва 12 % от одобрените при стартиране на програмата.

И вместо след направения анализ да отстрани причините за това много голямо неусвояване при планиране средствата за следващия програмен период, поредното ръководство на управляващия орган – Министерството на земеделието и храните, **наказа** горския сектор, като съкрати с 50 милиона евро (почти с 50 %) средствата за следващия период 2014 – 2020 г.!?! Нещо повече – управляващият орган съвсем преднамерено продължи да бави създаването на необходимата нормативна база за своевременно стартиране на процесите

за изпълнението на отделните подмерки от т.нар. 8-а горска мярка на програмата, в резултат на което **до месец март 2019 г. от този период, 5 години от стартирането на програмата, не са усвоени никакви средства.**

Прилагаме извадки от последното актуализиране на програмата през 2017 г., където, както и през миналия програмен период, са записани особено важните и приоритетни функции на горите и горското ни стопанство за развитие на селските райони:

„Предотвратяване на ерозията на почвите, стимулиране съхраняването и поглъщането на въглерода, разширяване на горските територии, бързото възстановяване на горския потенциал и подобряване устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми, възстановяване и поддържане на горските лесозащитни пояси, залесяване на изоставени и нископлодородни земи и предпазването им от ерозия и пълна деградация, подобряване на икономическите показатели на фирмите, дърводобива и първичната обработка на дървесината, увеличаване продуктивността на горите, насърчаване на инвестициите за технологично обновление, повишаване производителността, енергийната и ресурсната ефективност и устойчиво управление, опазване на биоразнообразието на 1,1 млн. **дка горски територии, съхраняване на ценните местообитания и видове**, опазване на биоразнообразието от горските собственици, мерки за предотвратяване на горските пожари, предотвратяване на щети от пострадали гори при природни бедствия...“

Пренебрежителното и унижително отношение към горите и горското ни стопанство от управляващите фактори на ПРСР от 2007 до 2013 и от 2014 досега – една година преди затваряне на програмата, не е случайно. То е свързано с лобистки интереси за източването на средства и пренасоч-

ването им към други направления от програмата – това са констатацията и урокът ни от миналия програмен период.

Какво ще се случи с одобрените от Европейската комисия средства по Програмата за горите и горското ни стопанство до 2020 г. при тези резултати до днес и това поведение на управляващия орган...?!?

Кой ще носи отговорност за тези безобразия и очакван провал, от една страна, безспорен приоритет на горите и горското ни стопанство за развитие на селските райони, от друга, измислена отново невъзможност на собствениците на гори, предприемачи в дърводобива и дървообработването и стопанисващи горски територии да вложат одобрените европейски и български бюджетни средства за благо на българската гора и горско стопанство?

- **По-добра контролна, координираща, надзорна и методична управленска дейност по всички дейности и собственици на ИАГ при МЗХГ**

В резултат от трансформацията на ДАГ в ИАГ след 2009 г. от законодателни и структурни промени в горския сектор настъпиха и цялостни промени в основните дейности, свързани с добиването, транспортирането, обработката и реализирането на дървесината. В резултат на това се появиха и нови предизвикателства към събирането, управлението, контрола и сигурността на информационните потоци, необходими за работата на горското ведомство. За целта са разработени и се разработват редица модули в онлайн информационната система на ИАГ, като същата има нужда от подобрене с цел осигуряване на непрекъсната работа, особено при бедствени и аварийни ситуации.

Въпреки полаганите усилия по отношение на контрола и извършваните многобройни проверки, изразходван немалък човешки и финансов ресурс, няма налице отчетени

категорични резултати и напредък в посока намаляване на нарушенията, свързани с незаконния добив, транспорт и търговия с дървесина. Де факто контролът съществува, но последствията от този контрол са незначителни за извършителите на нарушения. Основните причини са свързани с нивото на образование на горските инспектори, големия брой незаети места за тези позиции (заради липсата на адекватно заплащане, високата степен на риск при изпълнение на служебните задължения, както и все по-големия обхват на възлаганите проверки) и други.

По отношение на ефективност на нормативно въведените допълнителни мерки (видеонаблюдение и GPS устройства) се отчита, че същите не осигуряват желаното ниво на контрол по съществуващия до момента начин на предоставяне на данните и извършване на проверките.

Всички по-крупни нарушения се извършват на сечище и при експедиране на дървесината, а, от друга страна, липсват адекватни наказания на извършителите на нарушения. Ниската събираемост на сумите по влезлите в сила наказателни постановления, която ежегодно варира между 12 % и 15 %, създава чувството за ненаказуемост у нарушителите, което има пряко значение за факта, че от електронната система за водене на актови преписки е генерирана справка, която показва наличието на над 1000 системни нарушители – „професия нарушител“.

За решаването на всички тези проблеми е необходима сериозна административна промяна в горския сектор, стартираща от най-високо ръководно ниво и имаща отражение във всички структури и нива на горското стопанство. Подобна фундаментална промяна няма да доведе до непозната ситуация, но ще срещне значителна съпротива от нарушителите и незаконните практиканти и единствено постоянната и

дългосрочна ангажираност на политическото ръководство може да доведе до желаното подобрене на сектора.

- **Спомага ли действащата подзаконова нормативна уредба за по-пълноценна и ефективна горскостопанска дейност**

По отношение на правната база в горите следва да се посочи, в Закона за горите има много излишни текстове, неработещи глави и раздели, някои от които са с пожелателен характер. Същият би следвало да е основан на основни лесовъдски и управленски принципи. Една от постигнатите цели на закона е равнопоставеност на собствениците и видовете собственост, но на практика липсва регламентация за това как частните собственици да бъдат стимулирани и задължени да стопанисват устойчиво собствеността си. Преобладаващата част от тях не охраняват, не опазват и не защитават собствеността си, не изпълняват предписания за сечи и други.

Наредбите, които са предвидени в закона, са приемани с голямо закъснение, не са ефективни и се нуждаят от спешна актуализация.

- **Как спомагат процедурите, предвидени в ЗГ относно инвестиционния интерес, свързан с промени в горските територии?**

Развитието, което е претърпяла нормативната уредба и политиката в областта, свързана с промените в горските територии, е с цел да отговори на обществените потребности. Въпреки това към момента все още не е достигнато високо ниво на доверие на обществеността към администрацията, тъй като административната тежест на процедурите оказва често негативно влияние както върху реализирането на инвестиционните проекти, някои от които финансирани по

европейски проекти и програми с определени срокове за изпълнение, така и върху имиджа и доверието в капацитета на администрацията.

Със Закона за горите от 2011 г. настъпват съществени изменения и в регулирането на промяната на трайното предназначение на горските територии. Промяна на предназначението за инфраструктурни и производствени нужди следва реда и условията на отменения Закон за горите, докато тази за създаване на нови или разширяване строителните граници на съществуващи урбанизирани територии е ограничена с изисквания за първоначално придобиване на собственост чрез търг, а също така и наличие на влязъл в сила общ устройствен план. Рестриктивните разпоредби на Закона за горите за опазването на горските територии се компенсират от отлива на инвестиционни намерения, което често засяга атрактивните територии за отдих и туризъм.

Въпреки въведените съвременни регламенти за управление на горските територии чрез отдаването под наем и аренда и повече възможности за учредяване на ограничени вещни права все още не е постигнат желаният резултат за използването им като инструмент, от една страна, за получаване на приходи за държавата и, от друга, за задоволяване на обществените потребности от използването на горските територии за инвестиционни намерения.

Разделянето на функциите на държавните предприятия и техните териториални подразделения и тези на Изпълнителна агенция по горите и нейните структури не благоприятства взаимодействието и връзките между административния орган и компетентните длъжностни лица и обвързаността им с прилагането на глава трета от Закона за горите.

Една промяна в горскостопанската структурата ще създаде предпоставки за водене на единна политика в насока

защита и на обществения интерес и в полза на бизнеса, целейки диверсификация и повишаване на приходите на горските и ловните стопанства от недърводобивни дейности, повишаване на инвестиционния интерес в горските територии и създаване на нови работни места.

ИЗВОДИ

- **Националният горски сектор, горската собственост и горското стопанство на РБългария са в криза.**
- **Има огромен потенциал и възможности за надграждане на постигнатото за ползване на най-доброто от националните традиции и опит, съобразен със световните и европейските тенденции за създаване на среда за постигане на добри икономически, финансови, екологични и лесовъдски резултати в полза на горите и техните собственици.**
- **Преобразуването на ДАГ в ИАГ през 2009 г. не е постигнало поставените цели с мотивите, които са предложени на МС и НС за промяна на ЗГ.**
- **Закон за горите от 2011 г. се нуждае от сериозна промяна или приемане на нов закон.**
- **Закон за лова и опазване на дивеча трябва да се измени, да създаде условия за създаване и приемане на Национална стратегия за опазване на дивеча, ловното стопанство и лова, след което да се подготви и приеме нов закон.**
- **Доминиращата част от експонираните проблеми е от институционален и нормативен характер и е преодолима с политическа подкрепа и целенасочена административна и организационна дейност.**
- **Подзаконовата нормативна уредба трябва незабавно да се актуализира на база на приетите наредби, конкретните разностранни проблеми на сектора в условията на действащия ЗГ.**

- За изпълнение на предписаните законови функции за ИАГ за контрол, надзор, координация и методическо ръководство над всички собственици на горски територии за подпомагане на министъра на МЗХГ за провеждане на държавна политика в горското ни стопанство трябва да се измени Устройственият правилник и да се гарантира необходимото финансиране.
- Незабавни комплексни, целеви мерки, предписани от ИАГ, да задължат ДГП (за държавните ГТ) и недържавните собственици за опазване на горските територии и ефективна борба с незаконните практики, които водят до финансови загуби за държавата и недържавните собственици.
- Да се създадат условия за осветляване на горската икономика във всичките ѝ фази – от инвестиции в лесокултурните мероприятия, дърводобив, реализация, предприемаческа дейност и частна лесовъдска практика.
- Възстановяване подобавания ранг на националното горско ведомство – Държавна агенция по горите или Министерство на горите и..., за изграждане на единна, национална, тризвенна система за управление и контрол върху горските територии независимо от собствеността им и за пълноценно, екологосъобразно стопанисване и ползване на националното ни горско богатство.
- Създаване на условия за функциониране на единно, комплексно и многофункционално горско стопанство с цел – пълноценно и ефективно оползотворяване на възобновяемите горски ресурси, доставка и преработка от следващите сектори (дървообра-

ботване, фармацевтична, козметична, хранително-вкусова индустрия) развитие на зелена икономика, условия за разнообразен специализиран туризъм.

- Увеличаване финансовите ползи за собственици на ГТ, разкриване на нови работни места, значително увеличаване приходите за ДГП и разширяване на съответни възможности за инвестиране в зелено строителство, опазване и защита на горите и изграждане на необходимата горска инфраструктура.
- На стратегическо ниво управлението и стопанисването на горите в Република България са разписани в Националната стратегия за развитие на горския сектор 2013 – 2020 г. и в Стратегическия план за развитие на горския сектор 2014 – 2023 г. Стратегическото планиране в горския сектор има необходимост от подобрене и актуализиране, защото в този си вид не създава предпоставки за решаване на наболелите проблеми и поради това не се използва в достатъчна степен в ежедневната дейност. В тази връзка е подходящо да се ревизира концепцията за разработване, одобряване, прилагане и отчитане на горските стратегически и политически документи.

ГОРСКИЯТ СЕКТОР – ПОТЕНЦИАЛ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ГОРСКОТО СТОПАНСТВО

Потенциал и предпоставки

- Горите са най-големият национален, стратегически, **възобновяем природен ресурс** и неизчерпаем конгломерат от разнообразни производства, функции и възможности за превенция и смекчаване на климатичните промени и **подобряване на въглеродния баланс** на страната.
- Заемат една трета от територията на страната с високо ценено и признато биоразнообразие, генетичен фонд, дива природа (над 75 % от площите на мрежата Natura 2000) и **екологично чиста среда** – огромно предимство, което досега не е използвано и осребрено за българската икономика и демография.
- Горските ресурси са съсредоточени в планински и полупланински райони, където безработните нямат ал-

тернатива – горската активност е **основен поминък, което оказва влияние на демографските процеси в страната.**

- Разнообразните дейности в горите дават възможност за разкриване на огромно количество **работни места**, без да е необходима специална квалификация.
- Налице е равномерно разпределена държавна горско-стопанска административна структура, която при съства във всички региони, с **капацитет да поеме и осъществи значителни основни и странични дейности.**
- Съществуват силна заинтересованост, зависимост и подкрепа към горското стопанство от **местните общини и общности във всички аспекти.**
- Недържавният и в по-малка степен държавният горски сектор имат значителен потенциал **за привличане на средства от програмите на ЕС** с помощта на специализираните държавни институции.
- **Сертифицирането** на горите и продуктите от тях позволява мащабно излизане на най-капризните пазари и намаляване на националната бюрокрация.
- Горите в България имат огромен нереализиран потенциал за производство на **енергия от възобновяеми източници** (теоретичният потенциал е в рамките на един от действащите блокове на АЕЦ).
- Доказано е, че **водният баланс** на страната съществено може да се подобри при оптимизиране на лесовъдските въздействия върху горите.

Наложителна е **драстична промяна** на възгледите по отношение потенциала и възможностите на горите и горското ни стопанство в светлината на новата им роля и значение. Фактически няма време за бавна еволюция в идеите, а трябва

ва да се действа бързо и решително, в т.ч. с **нестандартни и непопулярни решения, като се ползват положителният национален опит и европейски практики.**

Краткосрочни антикризисни мерки

1. Вземане на бързи и конкретни **административни и кадрови мерки** за справяне с проблемите, възникващи от корупцията, сивата икономика, тайното сдружаване, политически поръчки и намеса, спиране на огромните по мащаб загуби за собствениците от незаконна сеч, браконьерство и контрабанда в горския сектор.

2. Ситуацията изисква **тотално реструктуриране** с цел подобряване на ефикасността и ефективността на всички нива и дейности, оптимизиране на бизнес процеса и по-раждане инициативи за нестандартни решения и поведение в режим на криза.

3. Установяване на **икономически жизнени** ДГС и ДЛС чрез създаване на оптимални условия и институционална подкрепа за проявяване на инициатива и стремеж за развиване на разнообразни и печеливши търговски дейности.

4. Диференциация в поведението на различните държавни горски предприятия, свързана с условията на дейност така, че да се гарантира **целево финансиране**, където е обективно необходимо, и финансова устойчивост на предприятията в рамката на публичните разходи.

5. Средствата за функциониране на най-необходимото равнище на държавна администрация, държавен контрол и обществени услуги трябва да бъдат **покрити от държавния бюджет.**

6. С цел пълноценно използване на биологичния потенциал на горите и за намаляване на безработицата са необходими **целеве инвестиции с дългосрочен ефект** за разнообразяване производството, увеличаване обема на горскостопанската дейност и подобряване на конкурентоспособността на горските стопанства, което включва:

- Отваряне на част от т.нар. „затворени басейни“ и други трудно достъпни места чрез строеж на горски пътища, включително чрез използване средства по програмите на ЕС.
- Преференциално **финансово подпомагане за сертификация** на горите и продуктите от тях.
- Организиране на производството, изкупуването, преработката и реализацията на **биопродукти от хранителната, фармацевтичната и парфюмерийната индустрия**.
- Създаване на стимули за **инвестиции в съоръжения за производство на енергия** и за реализация на възобновяеми горски продукти, включително неизползваната биомаса от горите.

7. Решителна промяна в начините и организацията на добив и реализация на дървесина, с цел пазарът да стане обективно конкурентен, прозрачен и гарантиран източник на приход. Установяване на регионално диференцирани методи за продажби на дървесина и горски продукти с **предимство за местни, сертифицирани и лоялни партньори**.

8. Гъвкава, **пазарно ориентирана**, регионално диференцирана ценова политика.

9. Разнообразяване и разширяване на пазарите, включително чрез проучване на нови пазари за **екологични стоки и услуги, като:**

- сертифицирана дървесина и горски продукти – добив, преработка и реализация на местно ниво.
- разработване на лесовъдски проекти за участие в доброволния въглероден пазар.
- добив и реализация на биомаса, производство на биогорива и биогаз.
- форсирано изпълнение на всички ангажименти за установяване на екологичната мрежа «НАТУРА 2000».
- добив и производство на **екологично чисти горски продукти за преработка** от хранително-вкусовата, фармацевтичната и парфюмерийната промишленост.
- продукти на биологично пчеларство, животновъдство, земеделие, етерични масла, смоли и други.
- предлагане на екологичен и друг специализиран туризъм (селски, ловен, риболовен, планински, екстремн, фото и др.).

10. Диалогичност между всички заинтересовани за въстановяване на **общественото доверие към отрасъла**.

11. Привличане и използване инициативата и потенциала на всички **НПО** при провеждане на горската политика.

12. Изпълнение на програма за обучение на държавните служители и тези от търговските предприятия за **изграждане на капацитет** за бизнес планиране, търговско управление, поведение и финанси, работа с програмите и мерките на ЕС.

Възможности за адекватно финансиране на горското стопанство

- Горите осигуряват разнообразни продукти и услуги, които не могат да се търгуват поради това, че са без-

ценни и нямат цена – защита от порой и ерозия на почвата, запазване на почвеното плодородие, създаване и поддържане на полезащитни горски пояси в Добруджа, опазване на язовирите от затлачване, съхраняване на уникално биоразнообразие и генетичен фонд, условия за отдих и рекреация, възможности за специализиран туризъм и т.н. Разходите за поддържане на горските екосистеми, за да изпълняват тези специални функции, са високи и би трябвало да се поемат от държавата в ролята си на основен обществен благодетел. **Засега в България няма установен начин за компенсиране и поддържане на специалните функции на държавния и недържавния горски сектор.**

- Генерирането на приходи и осигуряването на финансова стабилност на държавната горска администрация за опазване и екологосъобразно стопанисване следва да се постигнат **чрез разнообразяване на източниците на приходи, освен възможното увеличаване на добива на дървесина в рамките на годишния прираст.**
- Държавата следва да приема европейския модел за финансиране на предоставяне на безценните публични функции и услуги на обществото от горите. Необходимо е да се установи, какво финансиране ще е достатъчно, за да съществуват пълноценно и устойчиво тези услуги за всички.
- Ясно трябва да се разграничи степента, до която държавните горски предприятия зависят от собствените си приходи и носят отговорност за финансиране на своите закони, преки стопански задължения и дейности. **Горските предприятия и техните местни поделения трябва да са финансово устойчиви, защото в противен случай съществува риск важни об-**

ществено полезни функции да не получат достатъчно финансиране и внимание и да се създадат затруднения с екологична и социална значимост

- За разнообразните функции и услуги (питейна вода, туризъм и рекреация, лов, риболов и др.) от горите съществува възможност да генерират приход чрез **прилагане на европейския принцип «Ползвателят плаща»**. За това са необходими работещи законови промени.
- Чрез намаляване на предпоставките за стихийни природни бедствия, като се изпълняват предвидените специализирани горскостопански мероприятия с превантивна цел, **ще се намалят чувствително огромните бюджетни разходи по предотвратяване и възстановяване на щетите от бедствия**.
- Всички замърсители на околната среда следва да **отчисляват такси за щетите**, които понасят горските екосистеми, като най-важен и основен средообразуващ фактор и защитен природен буфер е тези такси да се връщат за мероприятия, водещи до подобряване състоянието на горите.

НОВ ЗАКОН ЗА ГОРИТЕ – МОТИВИ И ПРИОРИТЕТИ

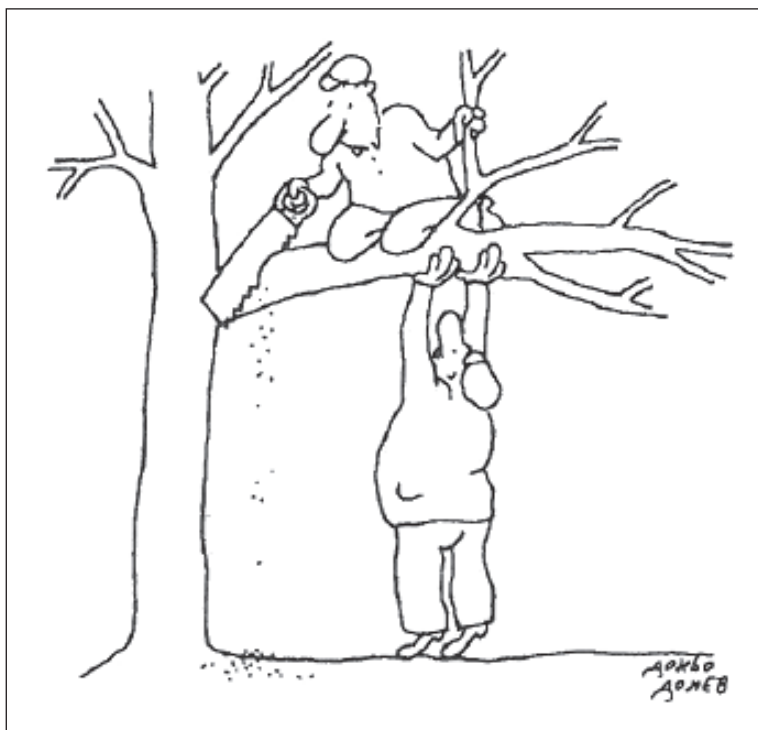
Желаната промяна в горското ни стопанство може да стане само на основата на нов Закон за горите, с нова философия, ползвайки най-доброто от националните традиции и опита, съобразен със световните и европейски тенден-

ции за ролята на горите и тяхното опазване и многофункционално стопанисване.

Действащият закон за горите за няколко години показва своята екологична, стопанска, финансово-икономическа и социална несъстоятелност. Козметичните промени в него няма да доведат до запушване на пробойните, през които изтича националното горско богатство. Действащият закон превърна лесовъда за по-малко от 7 години в държавен чиновник, който се изхранва и печели за сметка на гората. Частните горовладелци не получиха на практика никаква помощ от държавата, техните гори са обречени на повсеместно изсичане.

Сегашният закон не пази българската гора и не създава условия за нейното рационално, природосъобразно стопанисване и ползване. **Необходим е закон за защита на българската гора, а не за нейното ограбване.** В този дух трябва да бъде и предлаганият нов закон за горите – той трябва да създаде условия за недопускане на повсеместни нарушения, да предотврати кризата в сектора и да създаде оптимална обстановка за мащабна предприемаческа дейност и нови работни места, използвайки многостранните блага и функции на българската гора.

ЗАЩО ТРЯБВА НОВ ЗАКОН ЗА ГОРИТЕ?

1. От практиката на действащия закон за няколко години става ясно, че той **не е добър закон** – нито за горите, нито за колегията, нито за обществото.

2. Новият закон трябва да има **антикризисен характер** – да реши проблема с незаконите практики, криминалната икономика, финансиране на системата и създаване условия за поминък на местното население, разкриване на стотици хиляди нови работни места.

3. Той трябва да бъде съобразен със съществуващата зло-

употреба с естествения държавен монопол – в него **трябва да бъдат разписани антимонополни мерки.**

4. Той трябва да реши огромния проблем с миниатюрната частна собственост – сега частните гори са обречени на изсичане, за частните горовладелци са бreme. Трябва да се създадат **условия за незабавно комасиране** с водеща роля на държавата.

5. Структурата на стопанската дейност днес чрез водеща роля на държавните предприятия е неефективна и порочна – в сегашния си вид горскостопанската дейност не почива на никаква стопанска логика. **Тя създава условия за злоупотреби, корупция и сива икономика.**

6. В този си вид Изпълнителната агенция по горите при МЗХГ не може да осъществи ефикасен контрол – тя е създадена само за лице на някакъв контрол и по-скоро **с безсилията си става ням свидетел на безобразията в горския сектор.**

7. Новият закон трябва да възстанови разбитата горскостопанска система и да се възстанови рангът с национално ведомство – **Държавна агенция по горите. Варианти: Министерство на горите и водите, Министерство на горите и горската промишленост.** В момента няма работеща система и съществуващите структури са административен абсурд.

8. Към националното ведомство трябва да се приобщи и горската промишленост (дървообработваща, мебелна и целулозно-хартиена), която има огромни проблеми и няма ефективно национално държавно представителство.

9. Трябва да се създадат условия за почтена, рентабилна и ефикасна предприемаческа дейност – **дърводобивната дей-**

ност е в тежка криза и единственият начин за оцеляване при сегашната нормативна уредба е да се посегне на гората.

10. Да се създадат условия за акумулиране на средства за **възстановяване и изграждане на горска инфраструктура**, за да се спре пресиленото ползване в достъпните места, да се увеличи добивът на дървесина предимно от отгледни и санитарни сечи при спазване на принципа за равномерност и постоянство в добивите. Най-голям дял от националния дърводобив да бъде на дървесината от отгледни сечи.

11. Да се възстанови тарифната система, за да може държавата собственик да **получава полагащата ѝ се рента** от своята горска собственост.

Приоритети

- **Възстановяване на ранга на националното горско ведомство съгласно Закон за държавната администрация – Държавна агенция по горите, подчинена пряко на заместник министър-председател или на Министерство на горите и горската промишленост**, с което да се възстанови съзнателно разбитата единна, ефективна, многофункционална и комплексна горскостопанската система. Национално представителство за горска политика, административна система за опазване, защита и контрол върху недържавните горовладелци и стопанисване на държавните горски територии. Новото национално ведомство изгражда вертикални и хоризонтални поделения на регионално и местно ниво, взаимно свързани и обусловени за осъществяване на своите функции.
- Поради огромния дял на държавните горски територии, над 75%, породен от историческа обусловеност и

неподлежаща на съществени корекции, и поради неизбежното съсредоточаване на държавни функции на управление и контрол над всички собственици е **налице естествен, държавен монопол в горското ни стопанство.**

- Трябва да бъдат **специално разписани антимонополни мерки**, които да предотвратят възможната злоупотреба с монополно и господстващо положение на държавните предприятия, съгласно изискванията и разпоредбите на Конституцията на РБългария и Закон за защита на конкуренцията, включващи:
 - Деполитизация на държавната горска администрация.
 - Създаване на работещи обществени съвети на местно, регионално и национално ниво с представители на гражданското общество.
 - Реални възможности за публично-частно партньорство.
 - Защита на държавните горски служители от безпринципно политическо и лобистко кадрование – система от обективни критерии за професионализъм и почтеност, прозрачност, публичност, конкурсно начало, равни възможности за развитие в кариерата, забрана за дискриминация, прилагане на мотивационни механизми за поощряване и професионална кариера.

Горскостопанска дейност

Ефективното и многофункционално стопанисване на държавните гори трябва да се поеме от местни структури на ДГС и ДЛС с методичното ръководство и представителство на национално и регионално ниво чрез стопански структури, легитимни по Търговския закон. Винаги във времето е имало стопански горски структури по вертика-

лата и контролирана и ефективна субординация между тях. Това го изисква особеният характер на гората и на горската продукция, необходимостта от дълготрайно планиране, съсредоточаване на капитали за дългосрочни инвестиции в горите, проучване на пазарите и облекчаване доставките за националните потребители на дървесината.

Контрол

С предлагания проект на нов закон за горите трябва ясно да се разграничават държавните контролни функции на всички собственици от държавните стопански функции и отговорностите да се поемат конкретно от всички нива на изградената нова структура. **Изгражда се национален горски инспекторат с комплексни функции за лесовъдски контрол над всички собственици, стопански и финансово-икономически контрол за държавните гори и държавните горскостопански предприятия.**

Силата и действията за активна, многообразна и ефективна горскостопанска дейност и тотален ефикасен контрол ще се изместят от сегашното силно, но регионално ниво на местно ниво – основните отговорности ще се решават на терен в гората, а не на регионално ниво в канцелариите. На определена диференцирана площ от 10 до 25 хил. ха ще функционират местни контролни и обслужващи звена, пряко подчинени на районните дирекции на горите, ръководени от Главен лесничей.

Към Регионалните инспекции по горите на регионално ниво и на местно ниво ще продължи да работи подвижна горска охрана и ще бъде изградена мрежа от контролни горски пунктове. Във всяко стопанско поделение ще има по няколко горски стражари, занимаващи се с контрол върху държавните и недържавните охранителни органи и нацио-

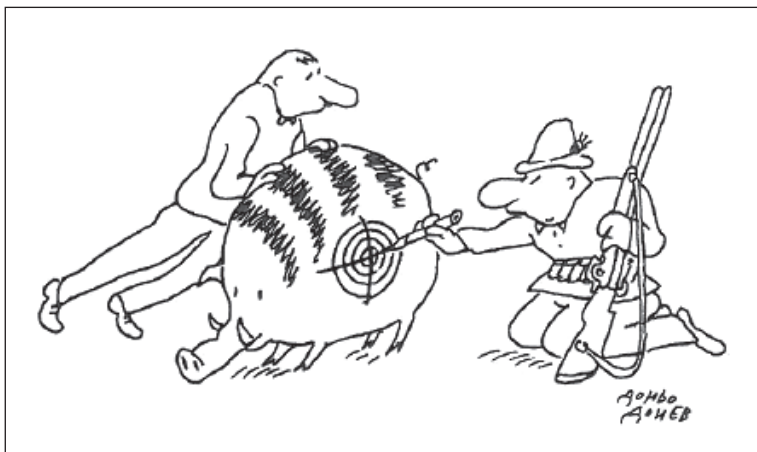
налния горски фонд. Охраната ще е организирана на основата на охранителни участъци с оптимални граници, на които ще се правят шестмесечни ревизии за състоянието на горите и тяхната охрана, за наличие на незаконни практики и нерегламентирана сеч.

Създава се горскостопанско-браншова камара, която ще оценява и лицензира предприемачите в област дърводобив и първична обработка на дървесината. Тя ще разпределя предоставени квоти от ДАГ за дългосрочни договори за дърводобив и лесокултурна дейност. Ще се преустанови отдаването за ползване на дървесина на корен с търговски цели.

Търговците няма да бъдат допуснати в гората, както това не се е допускало при нито едно управление през миналия век от съществуването на държавна горска власт. Те няма да могат да сечат, да возят и продават дървесина, продадена им на корен. **На предприемачите дърводобивници ще се създадат оптимални условия за сеч и първична обработка на дървесината, без възможност да търгуват.** Ще продават собствениците – горски стопанства и общини. Ще се купува от временни и централни складове с открити процедури и явни търгове. Измерването на дървесината ще става само в плътни кубически метри и чрез измерване на тон. На пространствен кубик ще се измерват само дървата за местно население.

Със система от мерки ще ограничим чувствително незаконното ежегодното ощетяване на собствениците с около 2.5 млн. куб. м дървесина годишно, признато за първи път преди повече от 10 години – още от Програма „Един за всички, всички за един“ на БСП, от правителството на Симеон Сакскобургготски, от ПП ГЕРБ.

Ползване на недървесни и други горски продукти и услуги

Финансиране на горското стопанство

Ясно ще бъде разписано за какво се изразходват бюджетните средства, гласувани за ведомството от държавния бюджет, и тези, постъпващи като отчисления от стопанската дейност и активност на предприятията.

Всички приходи от държавните горски територии трябва да се съсредоточават във възстановения Национален фонд „Българска гора“ в две сметки: бюджетна и набираща. Остатъкът от бюджетната сметка, ако има такъв, ще се връща в края на годината в държавния бюджет, а този от стопанската набираща сметка ще остава като преходен остатък. Всички средства от стопанската сметка да отиват отново в горите по направления, както ще е разчетено подробно в закона, и ще се реализират на основа предвиждане на горкостопанските планове, и възлагани чрез държавни

поръчки. Приходната част ще се осигурява от тарифни такси за всички горски продукти, чрез постъпления от осребряването на всички материални и специални функции и услуги в горските територии.

Управлението на фонда се осъществява от председателя на ДАГ и неговите заместници в рамките на изпълнение на служебните им задължения под контрол на Министерство на финансите и годишно одобрение от МС.

Обществото знае, а политиките трябва да признаят – с горски територии над 34 % от територията на страната, с огромното си влияние в живота на местното население, особено в планинските и полупланинските райони, със стопанисването и реализацията на стратегически самовъзобновяващи се природни ресурси, със специалните си водоохранни, почвозащитни, рекреационни и други специални функции на горските екосистеми горите на България са важен стратегически елемент на националната ни сигурност.

Горите и горското стопанство на България чрез антикризисно програмно интегриране могат да мултиплицират своя природен, екологичен и административен потенциал, за да станат един от спасителните пояси на страната в режим на икономически проблемен преход, на демографска криза.

Вложените усилия на политическо и държавно ниво, с необходимата мотивация, обществената и финансовата подкрепа за реструктуриране и ново поведение в горите на България, с цел овладяване на кризата и демографската ситуация днес, ще се възвърнат многократно утре. Неоценимите екологични, социални и икономически функции на горите, ползвани разумно и балансирано, ще подпомогнат трайно устойчивото развитие на

националната икономика и ще подобрят качеството на живот и добруването на народа ни.

„Манталитетът на едно правителство и народ се оценява по отношението му към горите“
(европейски лесовъдски постулат)

В раздел „Гори и горско стопанство – оценка на реформите“ съм използвал авторски текстове от резюмето на „Бяла книга за състоянието на горския сектор, оценка на промените, настъпили през периода 2009 – 2017 година, и пътна карта за бъдещи действия и въздействие при отговорностите на МЗХГ“, разработена под мое ръководство в качеството си на заместник изпълнителен директор на ИАГ при МЗХГ – юли, 2017 година.

ВАЛЕНТИН КАРАМФИЛОВ
ГОРИ И ГОРСКО СТОПАНСТВО – СЪСТОЯНИЕ
И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Редактор
ИВАН ГРАНИТСКИ
Корица
ЖЕКО АЛЕКСИЕВ
Коректор
НЕВЕНА ЛАЗАРОВА

Издателство
„ЗАХАРИЙ СТОЯНОВ“
www.zstoyanov.com
e-mail: office@zstoyanov.com

Формат 16/60/90
Печатни коли 3,5

Печат
„МИГ ПРИНТ“ ЕООД

